

Kraljeva melodioznost linij

V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu je na ogled razstava ob 50. obletnici smrti slikarja Toneta Kralja

V spomin na Toneta Kralja, vsestranskega umetnika in nekdanjega dijaka Zavoda sv. Stanislava, so 4. septembra tam odprli spominsko razstavo. Na ogled so njegove osebne fotografije in dokumenti, grafike, reprodukcije ključnih likovnih del ter ilustracije publikacije o njem. O slikarju je spregovoril njegov veliki poznavalec dr. Igor Kranjc.

Zgodnja odločitev za umetniško pot

Tone Kralj je svoja dela širši javnosti prvič predstavil takoj po maturi leta 1920 na XVII. razstavi v Jakopičevem paviljonu. Po njej se je odločil, da bo svoje življenje posvetil umetnosti. Bil je izjemno plodovit, delaven in vsestranski umetnik. V najzgodnejših letih se je posvečal predvsem risbi, nato kiparstvu,

grafiki, tabelnemu in monumentalnemu slikarstvu, pa tudi ilustraciji ter v manjši meri celo arhitekturi in notranjemu oblikovanju. Ustvarjal je v različnih umetniških zvrsteh in slogovnih usmeritvah. Od mladostniškega spogledovanja s takrat še aktualno secesijo prek ekspresionizma in nove stvarnosti do lastnega umetniškega izraza, ki ga do konca življenja ni podrejal novejšim tokovom svetovne umetnosti (npr. informelu, abstrakciji), razširjenim predvsem po drugi svetovni vojni.

Izjemen talent

Gojenci zavoda so v prvih štirih letih šolanja med drugim obiskovali tudi neobvezni predmet

TONE KRALJ, LASTNA PODOBA Z ŽENO, 1932, GALERIJA BOŽIDAR JAKAC, KOSTANJEVICA NA KRKI. / i. ž.

prostoročnega risanja, ki ga je vodil prof. Gašper Porenta, na Kralja pa je v tistem času močno vplival tudi starejši brat France. Že v dijaških letih je pokazal izjemno nadarjenost za risanje, kot je razvidno tudi iz ilustracij in risb v dijaškem rokopisnem listu *Domače vaje*, pri katerem je sodeloval. Dva izmed ohranjenih letnikov si je mogoče ogledati na razstavi.

Motivno ga je močno oblikovala že prva svetovna vojna, ki jo je zelo konkretno izkusil tako v zavodu, ki je za nekaj let postal vojaška bolnišnica, kot na fronti pri reki Piavi.

Znamenite Kraljeve poslikave primorskih cerkva

Vedno mu je bila blizu sakralna umetnost, dejal je celo, da je cerkveno slikarstvo najbolj celostna naloga, ki ji mora slediti, zato ni presenetljivo, da se je z velikim zanosom lotil poslikav več kot 40

(večinoma) primorskih cerkva in s tem ustvaril izjemen opus stenskega slikarstva. Kot prvo je leta 1921 poslikal cerkev sv. Helene na Premu, številne cerkve pa je poslikal tudi med vojno in italijansko okupacijo. V svojih sakralnih in profanih delih je izražal zavzemanje

TONE KRALJ JE POSLIKAL KAR 40 CERKVA NA PRIMORSKEM; VEČ TUDI MED VOJNO IN ITALIJANSKO OKUPACIJO.

za slovenski narod in z različnimi upodobitvami v tistem času tudi veliko tvegalo. Poseben in vrhunski ostaja zaradi svoje edinstvene poetike. Kot pronicljiv in kritičen opazovalec družbe pa se je izražal tudi v številnih drugih kiparskih in slikarskih delih. Razstava, ki bo na ogled do 7. oktobra, ponuja zanimiv vpogled v Kraljevo ustvarjalnost, usmerjeno predvsem v kritiko fašizma in totalitarnih režimov.

IVO ŽAJDELA